

## Crisis en levensloop, (extra) knikken in demografische trends?

Demografisch gedrag (geboorte, sterfte, relatievorming/-ontbinding, verhuizen) is doorgaans redelijk tot goed voorspelbaar, zeker wanneer dit vanuit het levensloop-perspectief gebeurt. Dat vertaalt zich niet altijd naar logische kalenderjaren, want 'de waan van de dag' (bij bijvoorbeeld een natuurramp, een oorlog of een economische crisis) kunnen een storende factor van korte of langere duur zijn. Meestal is er sprake van uitstel in de hoop dat er spoedig betere tijden aanbreken (huwelijk, echtscheiding, geboorte, verhuizing), misschien wel afstel, maar soms kan het ook (een mooie) reden zijn om gedrag te vervroegen (bijvoorbeeld werkloosheid ten gevolge van een crisis kan een trigger zijn om juist nu een kind te 'nemen' omdat je dit toch al een tijd had uitgesteld).

Sinds 2008 worden we, ook in Nederland, geconfronteerd met een van de ernstigste economische crises sinds mensenheugenis. Is daarvan iets te merken in het demografisch gedrag in de inmiddels verstreken vijf jaar? Vinden er ineens speciale onderzoeken plaats naar crisisgedrag en de effecten daarvan, of denken demografen dat het, voor de langere termijn, om niet meer dan enkele minder betekenisvolle 'rimpelingen' gaat?

De Nederlandse Vereniging voor Demografie (NVD) organiseert in samenwerking met het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een seminar over demografisch gedrag in en na tijden van crisis. Wat gebeurt er met geboorte, uit huis gaan, familie en gezin (huishoudens, relatievorming en -ontbinding), met verhuizen en de woningmarkt, met internationale migratie en migrantengroepen, en uiteindelijk met de sterfte? Van welk gedrag wordt helemaal afgezien, welk gedrag wordt alleen maar uitgesteld, welk gedrag vervroegd, en misschien is er zelfs gedrag, nu of straks, waarvan pas veel later in het leven blijkt dat er een verband is met deze of wellicht een andere crisis. Kortom, er wordt een breed scala aan demografische onderwerpen belicht, allemaal crisis-gerelateerd.

**Plaats:** CBS (Tinbergenzaal)

Henri Faasdreef 312

2492 JP Den Haag

**Datum:** woensdag 26 maart 2014

**Toegang:** gratis

**Aanmelden per e-mail bij:**

Jeannette van der Aar: [aar@nidi.nl](mailto:aar@nidi.nl)

|               |                                                                                                                                     |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 09.30 - 10.00 | Registratie en koffie/thee                                                                                                          |
| 10.00 - 10.10 | Opening door Sylvia Kok-de Vries (sectormanager CBS – Demografische en Sociaaleconomische Statistieken)                             |
| 10.10 - 10.20 | Inleiding op dagprogramma, dagvoorzitter Jan Latten (CBS/UvA)                                                                       |
| 10.20 - 10.55 | Joop de Beer (NIDI): Relatievorming en geboorte (in macro perspectief)                                                              |
| 10.55 - 11.30 | Marloes de Lange (Radboud Universiteit): Relatievorming en geboorte (in micro perspectief)                                          |
| 11.30 - 11.50 | Koffie/thee                                                                                                                         |
| 11.50 - 12.25 | Dorien Manting (PBL): Verhuizen in crisistijd (binnenlandse migratie)                                                               |
| 12.25 - 13.00 | Ruben van Gaalen (CBS): Demografische profielen van 3 generaties 30-jarigen (2000-2010), dynamiek naar geslacht en opleidingsniveau |
| 13.00 - 14.00 | Lunch (en eventueel posterpresentaties)                                                                                             |
| 14.00 - 14.35 | Herbert Rolden (Leyden Academy): Sterfte                                                                                            |
| 14.35 - 15.10 | Godfried Engbersen (Erasmus Universiteit Rotterdam): Internationale migratie en migrantengroepen                                    |
| 15.10 - 15.30 | Koffie/thee                                                                                                                         |
| 15.30 - 16.05 | Coen van Duin (CBS): Wat betekent dit voor de demografische toekomst?                                                               |
| 16.05 - 16.45 | Dagvoorzitter Jan Latten: Discussie, conclusies en afsluiting                                                                       |
| 16.45 - 17.30 | Borrel                                                                                                                              |